

Echenique no té raó: la despesa educativa a Catalunya no està al nivell de Laos

El dirigent de Podem afirma que la inversió pública en ensenyament a Europa equival, de mitjana, al 5,6% del PIB, però en realitat és quasi un punt inferior

La despesa educativa a Catalunya és baixa. Hi ha un consens molt elevat en aquesta afirmació. Ara bé, no cal exagerar i aquesta no està al nivell de Laos en relació al PIB, com ha asseverat en roda de premsa i en el marc d'un acte polític el dirigent de Podem Pablo Echenique, aquest diumenge

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/178062/echenique/acusa/pp/psoe/independentisme/prioritzar/banderes/mesures/socials>) . En el segon cas, també ha equiparat la inversió pública catalana amb la de Libèria o Perú, una comparació molt més acurada que la primera.

Tenint en compte les dades del departament d'Educació de la Generalitat (<http://ensenyament.gencat.cat/ca/departament/estadistiques/despesa/indicadors/despesa-publica-sobre-pib/>) i les de la Unesco d'arreu del món (https://datos.bancomundial.org/indicador/SE.XPD.TOTL.GD.ZS?end=2018&start=1978&year_high_desc=true) , la despesa educativa a Catalunya s'ha mogut entre el 3,6% i el 3,8%, des del 2012. En canvi, pel que fa a Laos, aquesta només va superar el 3% el 2013 (3,2%), però l'any següent ja va caure al 2,9% i, des de llavors, no hi ha més dades. No es pot afirmar, per tant, que siguin dos països equiparables. Perú i Libèria, en canvi, venien d'inversions públiques inferiors en la matèria, però en els darrers anys l'ha augmentat fins a situar-la al nivell de Catalunya, que va caure per sota del 4% arran de les retallades.

El camp educatiu és un terreny abonat per a les dades errònies, sobretot arran de les tisorades durant la crisi. La candidata del PSC al 28-A, Meritxell Batet, ja va assegurar falsament (<https://www.naciodigital.cat/noticia/177538/batet/no/te/rao/catalunya/no/es/territori/retallat/mes/educacio>) que la Generalitat era l'executiu autonòmic que més havia reduït la despesa en ensenyament. En tot cas, l'errada d'Echenique -que es podria deure a una informació de la Fundació Jaume Bofill que s'analitza al final d'aquest article- no queda en la comparació amb Laos.

Errada també en la mitjana europea

En el camp propositiu, el dirigent de Podem planteja augmentar la inversió educativa "fins al 5,6% sobre el PIB per anivellar-se amb la mitjana d'Europa". El cert, però, és que la despesa mitjana en aquest camp a la Unió Europea no és tan elevada, sinó que es queda en el 4,7%, segons el darrer informe de la Comissió Europea (<https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/volume-1-2018-education-and-training-monitor-country-analysis.pdf>) . La distància entre Catalunya i la mitjana comunitària, per tant, no és de tres punts, sinó de dos. En tot cas, la llei d'educació de Catalunya vigent ja marca que la inversió ha de ser equivalent al 6% del PIB i, malgrat que no es compleix, és més ambiciosa que la proposta de Podem.

INVERSIÓ PÚBLICA EN EDUCACIÓ PER PAÏSOS DE LA UE (% DEL PIB, EL 2017)

En tot cas, Echenique l'ha encertat en situar Catalunya a la cua d'Europa pel que fa a inversió pública educativa, ja que, si fos un estat, tan sols quedaria per damunt de Bulgària i Irlanda. El dirigent de Podem també ha afirmat que Catalunya es troba a la cua de l'Estat, cosa que també és certa, ja que tan sols se situa per damunt de la Comunitat de Madrid, segons dades del ministeri d'Educació (<http://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano-mecd/estadisticas/educacion/recursos-economicos/gasto-publico/2017.html>) (la diferència pel que fa al percentatge amb els gràfics anteriors es deu a que, en aquest cas, tan sols es computa la despesa del govern autonòmic i no la total, que inclouria també els recursos de l'Estat i dels ens locals).

Echenique l'ha encertat en situar Catalunya a la cua d'Europa pel que fa a inversió pública educativa, ja que, si fos un estat, tan sols quedaria per damunt de Bulgària i Irlanda

Sigui com sigui, els que es troben a la cua són els que se situen al capdavant en PIB per càpita. No és estrany, ja que els recursos no es reparteixen principalment en funció del pes de cadascun en el PIB global i, per tant, a l'hora de reinvertir aquestes partides en despesa social, aquestes comunitats no disposen de quantitats suficients com per gastar l'equivalent al PIB en el mateix nivell que les comunitats amb un PIB per càpita inferior. Igualment, el dèficit fiscal també explica en bona mesura aquestes mancances.

INVERSIÓ PÚBLICA EN EDUCACIÓ PER AUTONOMIES (% DEL PIB, EL 2017)

Un informe de la Fundació Jaume Bofill que podria donar peu a l'error

L'afirmació d'Echenique es podria deure a una informació apareguda a l'informe "Reptes de l'educació a Catalunya. Anuari 2015" (https://www.fbofill.cat/sites/default/files/RepteseducacioCatalunya.Anuari2015_041016.pdf) de la Fundació Jaume Bofill. En un paràgraf del document, aquest afirma: "La despesa pública educativa a Catalunya representa un 2,8% del seu PIB al 2013. [...] És la inversió pública més baixa de tot Europa i de tot el món desenvolupat. És tan baixa que només és comparable amb països allunyats del nostre entorn, com Perú (2,76%), Laos (2,77%) i Libèria (2,82%). Catalunya s'ha malacostumat a mantenir una baixa inversió pública en educació, que hauria de duplicar-se si es vol igualar a la mitjana de l'OCDE (5,6% sobre el PIB)".

Els països citats són els mateixos que els del dirigent de Podem, fet que evidencia que segurament

la seva font és aquesta. El primer que salta a la vista, però, és que la referència a la mitjana de despesa del 5,6% no és de la Unió Europea, sinó de l'OCDE, organització que agrupa estats d'arreu del món desenvolupats i amb economia capitalista. El segon, però, és que la informació del 2,8% referida a Catalunya té una nota a peu de pàgina, i és que el càlcul es fa en base a la despesa liquidada reconeguda pel ministeri d'Educació (<http://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano-mecd/estadisticas/educacion/recursos-economicos/gasto-publico.html>). I aquest, en els seus informes, només territorialitza la inversió que fa el govern autonòmic, i no la dels ministeris o ens locals.

Fer això és essencial per fer comparatives a nivell internacional, ja que els càlculs sobre estats sumen tots els nivells organitzatius. De fet, en l'anuari de la Fundació Jaume Bofill de l'any següent (https://www.bofill.cat/sites/default/files/Anuari2016_191017.pdf), del 2016, la informació ja és diferent: "En termes de despesa pública sobre el PIB, Catalunya hi destinava [a inversió educativa], l'any 2013, el 3,59% del PIB, clarament per sota de la mitjana espanyola (4,19%) i europea (5,34%), només per sobre de països com Letònia i Romania".

En aquest anuari, el darrer fet públic, ja s'hi inclou tota la informació amb tota la despesa desgranada, no només l'autonòmica. Pel que fa a la mitjana europea, que eleva al 5,34%, s'hi diu que aquesta està extreta de l'Eurostat. Tot i això, en la darrera actualització d'aquesta, del 2017 (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Government_expenditure_on_education), l'organisme europeu situa la despesa pública mitjana en educació en el 4,6% a nivell comunitari, molt similar als càlculs de la Comissió Europea.